БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 170 (6099)
АВГУСТЫН 23
СРЕДА
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр И. В. СТАЛИНДА рапортнууд (1-дэхи нюур).
Советскэ Союз дотор (1-дэхи нюур).
ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: А. Нагаслаев.—Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай семинар.
Л. Герасимова.—Агитаторнууд таряа хуряалгын үедэ (2-дохи нюур).
К. Григорьев. — Уһанһаа модо гаргалгые эрид түргэдхэхэ (2-дохи нюур).
И. Кузьменок. —Таряанай гээлтэтэй яажа тэмсэхэб? (2-дохи нюур).
Үбһэ хуряалга ба силос даралгые эрид хурдадхаха (3-дахи нюур).
Ажалшадые эд бараагаар дүүрэн хангая (3-дахи нюур).
Д. Дугар-Жабон. —Долоонжэлэй ба дунда һургуулинуудта бурят-монгол хэлэ зааһан дүй дуршэлөө (3-дахи нюур).
СПОРТ (4-дэхи нюур).
Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Аюулгүйн Соведтэ ВЦСПС-эй хандалга (4-дэхи нюур).
Кореядэхи событинууд (4-дэхи нюур).

Хуряалга дээрэ комбайные дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха

Республикын урда аймагуудай колхозуудта орооһото культурануудай ургаса хуряалга жэгдэрэн хилһээр үнинэй. Тэрэшэлэн хойто ба зүүн аймагуудай колхозууд хуряалгын хүдэлмэринүүдые үдэр бүрэхэ тудам үргэдхэжэ байна.

Таряа хуряалга хадаа хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй эгээл шухала, эгээл харюусалгатай үе гэжэ мэдэрээд, үргэн ниитэ колхозно таряашад ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд полинууд дээгүүр эршэтэй хурданаар ажаллаад. Тиигэжэ тэдэнэр гүрэндөө таряа талха элбэгээр үгэжэ, түрүүшынгээ нангин уялгые арюухаар дүүргэхэ үндэһэ һуури табина.

«1950 ондо ургаса хуряалгые ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлнүүдые үнтэргэхэ тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол хадаа ургаса хуряалгые саг болзор соонь үнгэргэжэ, гүрэнтээ болзорһоо урид тоосохо ябадал хангахыень нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудһаа эриһэн байна. Энээниие бэелүүлхын тулада мүнөө үедэ колхозууд ба МТС-үүдтэ бии байгаа бүхы арга боломжонуудые таряа хуряалга болон гүрэндэ тушаалгада элсүүлхэ шухала.

Манай ороной хүсэн түгэс индустри болбол социалистическэ газартаряалангые шэнэ техникээр зэбсэгжүүлэнхэй. Энэ хадаа үйлэдбэриин бүтээсые хэдэн дахин дээшэлүүлхэ арга хүдөө ажахыда олгоно. Гансахан 1950 ондо манай республикын машинно-тракторна станцинууд 250 хүсэтэ тракторнууд ба 150 комбайнуудые, тэрэ тоодо самоходно 100 комбайн абажа байна. Тэрэшэлэн тракторна мотилканууд ба хуряалгын бусад харижуулагдаһан машинанууд олоор абтана. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилго хадаа энэ хүсэтэ машинануудые гамтайгаар, дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха ябадал болоно.

Ургаса хуряалгын түлэг ябажа байгаа мүнөө үедэ машинануудые зүбөөр хэрэглэхэ ябадалда илангаяа ехэ анхарал хандуулагдаха ёһотой. Республикын МТС-үүдтэ комбайнуудай тоо нилээд олон болоо. Тэдэниие дүүрэн хүсөөрнь ашаглаад байбал, ургаса хуряалгаа хаанагүй саг болзор соогоо, эрхим шанартайгаар дүүргэдэхэ байһаниинь лабтай. «Комбайнуудта ба комбайнернуудта тусгаар анхарал хандуулха ёһотой. Ургаса хадаа таряанай ажахыдахи эгээн харюусалгатай хэрэг мүн. Саг соонь хуряагаа һаа, — онохош, хуряалгада гээгдээ һаа, — алдахаш. Комбайнай удхашанарынь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа ургасые саг соонь хуряалгада туһалдаг байна», — гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ.

Энэ жэлдэ манай республикын эрхэ байдалда комбайнаар таряа хуряалга илангаяа шухала байха юм. Ушарынь хадаа таряан нэгэн доро түргэнөөр эдеэшэбэ. Имагтал комбайнуудые дүүрэн хүсөөрнь ашаглаад байхадаа, таряагаа гээнгүй саг соонь хуряажа абаха болоно бшуубди.

Нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд болбол МТС-үүдтэ бии байгаа бүхы комбайнуудые ургаса хуряалгада элсүүлжэ, тэдэниие үндэр бүтээсэтэйгээр хэрэглэхэ ябадал хангаха уялгатай. Гэхэтэй хамта, зарим аймагуудай хүтэлбэрилхы организацинууд комбайнүүдые бэлэдхэлгэдэ харюусалтагүйгөөр хандажа, мүнөө хүрэтэр эдэ хүсэтэ машинануудые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглээгүй байһаар. Жэшээлхэдэ, Кяхтын МТС-эй комбайнуудай хахадынь шахуу заһабарилагдаагүй байха юм. ВКП(б)-гэй Кяхтын айкомой секретарь нүхэр Зонхоев, МТС-эй директор нүхэр Далбаев гэгшэд «комбайнуудынай хаһа саг соогоо заһабарилагдаха» гэжэ областной организацинуудые хэдэн удаа найдуулһан байгаа. Гэбэшье, тэдэнэрэй хэлэһэниинь хии тала руу хосороо. Тэрэшэлэн Гашейн, Куйтунска, Түнхэнэй, Селендумын, Саянтын, Сагаан-Усанай МТС-үүд мүнөө хүрэтэр зарим комбайнуудаа хуряалгада гаргаадүй байһаар.

Саашадаа комбайнуудые иимэ муугаар хэрэглэхэ ябадалые яажашье тэсэшэгүй. Аймагуудай партийна, советскэ органууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд хадаа комбайнуудые бүхыдэнь поли дээрэ гаргажа, үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха ябадал туйлаха ёһотой. Тиихын тулада комбайнуудай хойноһоо техническэ харууһа эрхимээр табиха, комбайнернуудта часай графигаар хүдэлмэрилхэ гуримые гүнзэгыгөөр ойлгуулха, түрүүшүүлэй дүй дуршэлые бүгэдын шадабари болгохын түлөө тэмсэхэ шухала. Хэжэнгын МТС-эй комбайнер Буда Эрдынеев таряа хуряалгада ороһонһоо хойшо үндэр бүтээсэ түйлажа ябана. Тэрэ хадаа үдэр соо 30 гектар хүрэтэр таряа хададаг болоо. Харин тиихэдэнь, Хэжэнгын МТС-эй бүхы комбайнернууд Эрдынеевтэл аб адли условидо хүдэлмэрилжэ байһан аад, зариманиинь үдэрэйнгөө нормонуудые дүүргэдэггүй байха юм. МТС-эй директор нүхэр Игнатьев энэ ушарые шалгажа үзөөгүй, комбайнернуудай бүхыдөө үндэр бүтээсэ түйлаха ябадал хангаагүй байһаар.

Таряа хуряалга дээрэ комбайнуудые үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха арга боломжонууд МТС бүридэ бии. Имагтал тэрэ аргануудаа хүсэд хэрэглэхэ шухала. Аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, МТС-үүд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зорилго хадаа комбайнуудые үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглахаһаа гадна, эрхим шанар туйлаха ябадал хангалга болоно.

Колхозуудай ба МТС-үүдэй партийна, комсомольско организацинууд болбол полинууд дээгүүр хүдэлмэрилжэ байгаа колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулгада, социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилгэдэ гол анхаралаа хандуулха ёһотой.

Манай республикын колхозно таряашад ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсажа, ургаса хуряалга ба гүрэндэ таряа тушаалгаяа болзорһоо урид дүүргэхээр зоригжонхой. Нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай зорилго хадаа тэдэнэрэй дэбжэлтые толгойлон, таряа хуряалга ба гүрэндэ тушаалга дээрэ зүбөөр хэрэглэхэ ябадал болоно.

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Украинска ССР-эй Сталинска областиин колхозууд ба совхозууд таряа тушааха гүрэнэй түсэбые (кукурузагүйгөөр) болзорһоонь урид дүүргээ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танда элидхэнэбди. Шэниисэ ба хара таряа бэлэдхэхэ түсэб 1 миллион 410 мянган пүүдээр үлүүлэн дүүргэгдээ. МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө үгтэһэн счёдуудаар гүрэндэ таряа тушаалга үргэлжэлһөөр.

Областиин колхозууд намарай ба хабарай тарилгын түсэб дүүргэхын тулада үрһэнүүдээр өөһэдыгөө бүрин хангаа.

Кукуруза, наран сэсэг, овощьнууды е ба бусад урга малай ба малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушаалгын, намарай культурануудай тарилгын, намарай ба хара парнуудые хахалалгын түсэбүүд мүн лэ болзорһоо урид дүүргэгдэхэ гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Таниие колхознигууд ба колхозницанууд, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд найдуулна.

Украинын КП(б)-гэй Сталинска обкомой Секретарь А. СТРУЕВ.
Сталинска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй исполкомой Түрүүлэгшэ В. КРЕМЕНИЦКИЙ.
Бэлэдхэлэй Министерствын Сталинска областьдохи Түлөөлэгшэ Н. АЛЫШЕВ.
Сталинска областиин хүдөө ажахын Управлениин Начальник Ф. ШТАНЬКО.

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Астраханска областиин колхозууд ба совхозууд 1950 оной ургасаһаа таряа тушааха гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ, эдеэ хоолой ба тоһото культурануудаар гүрэнэй түсэбүүдые үлүүлэн дүүргээ, намарай ба хабарай тарилгада шухала тоото үрһэнүүдээр өөһэдыгөө бүрин хангаа гэжэ, хүндэтэ нүхэр Сталин, Танда элидхэнэбди. МТС-үүдэй хүдэлмэриин түлөө үгтэһэн счёдуудаар областиин колхозууд гүрэндэ таряа тушаажа үргэлжэлһөөр.

Областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ниитынгээ малажалые тэжээлээр хангахын тула рис, хлопок, овощьнууд ба бахчева культурануудай ургаса хуряалгада бэлэдхэхэ ба үнгэргэхын тула, намарай культурануудай тарилга ба намарай модо һуулгалгые үндэр шанартайгаар үнгэргэхын тула мүнөө ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Астраханска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд болбол рис, овощь, бахчева культурануудые ба малажалай продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбүүдээ болзорһоонь урид дүүргэлгэдэ, намарай культурануудай тарилга амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ ба модо һуулгалгын түсэб үлүүлэн дүүргэлгэдэ бүхы хүсэеэ зорюулха гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Таниие найдуулнабди.

ВКП(б)-гэй Астраханска обкомой Секретарь Ф. МАМОНТОВ.
Астраханска областиин ажалшадай депутадуудай Соведэй исполкомой Түрүүлэгшэ А. ПЕТРОВ.
Бэлэдхэлэй Министерствын Астраханска областьдохи Түлөөлэгшэ А. ИШКОВ.
Астраханска областиин хүдөө ажахын Управлениин Начальник Г. ЦИЛИНОВ.

Эб найрамдалай таряан ашаанууд

КАЛИНИНГРАД. (ТАСС). Область дотор бороогой ехээр ороһоной һүүлдэ наратай үдэрнүүд болобо. Һайн уларилтай час бүхэниие таряашад үнэтэйдэ тоолоно. Хэдэн зуун жатканууд, самоходно комбайнууд, хэдэн арбаад сложно молотилканууд дүүрэн хүсөөрөө хүдэлмэрилжэ байна.

Областиин колхозууд эб найрамдалай улаан ашаа эмхидхээ. Машинанууд, морин тэргэнүүд олоороо һубарилдан, таряа тушаалгын пункт худар ошонод.

Научно-шэнжэлэлгын 10 мянган зохёолнууд

СССР доторхи дээдэ һуралсалай газарнууд жэлэй хугасаа соо наука ба техникын элдэб һалбаринуудта 10 мянга үлүүтэй научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри дүүргэһэн байна. Хэдэн олон шэнжэлэлгэнүүдынь теоретическэ ба практическа ехэ удхашанартай.

Үйлэдбэриин ба дээдэ һуралсалай газарнуудай хүдэлмэришэдэй хоорондохи творческо харилсаан үргэдөө. ВУЗ-нуудай профессорнууд ба багшанарай, мүн предприятинуудай коллективүүдэй хамтын хүсөөр 3000 үлүүтэй хүдэлмэри дүүргэгдэһэн ба арадай ажахыда ашаглагдажа байна.

СССР-эй дээдэ һуралсалай Министерствын коллеги ондоо институдуудай мэргэжэлтэдые хабаадуулан, хэдэн кафедрнуудай хүсөөр научно-шэнжэлэлгын комплексно хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхыень ВУЗ-уудта һанамжалба.

В. В. Докучаевай зохёолнуудые хэблэлгэ

СССР-эй науканудай Академиин издательство байгаалиие шэнжэлэгшэ, ородой агууехэ эрдэмтэ В. В. Докучаевай суглуулагдамал зохёолнуудай II, III, IV томуудые хэблэн гаргаба. СССР-эй Совнаркомой 1946 оной мартын 6-най шиидхэбэриин ёһоор хэблэгдэжэ байгаа В. В. Докучаевай зохёолнууд тэрэнэй ехэ ехэ хүдэлмэриие хамтаруулна. Энэнь анха түрүүшынхеэ бэелүүлэгдэжэ байна.

(ТАСС)

Армениин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үгэ

ЕРЕВАН, августын 20. (ТАСС). Уһалууриин шэнэ системэдэ орохо тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол тухай мэдээсэл Армениин бүхы районуудта туйлай түргэнөөр тараа. Араратска губи талын хлопководууд ба садоводууд, хадата нютагуудай таряашад ба тамхи таригшад тус тогтоолтой туйлай ехэ баяртайгаар танилсаа. Колхозуудай полевой станууд дээгүүр ба МТС-үүдэй бригадануудаар агитаторнууд ябажа, уһалууриин системые шэнэдхэн байгуулха тухай түрүүшын хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө.

Арташатска районой Мхчян тосхоной хлопок таридаг томодхогдоһон колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Казарян зүблөөн дээрэ иигэжэ мэдүүлээ:

—Манай колхозой полинууд хадаа уһалууриин жэжэ каналнуудаар таһара хэршэгдэнхэй. Хэрбээ тэдээниие тэгшэлээд байгаа хадаа колхознай 20 гектарһаа дээшэ хэмжээнэй эрхим һайн газар оложо абаха байна.

Октемберянска опорно-показательна МТС-эй механизаторнууд правительствын тогтоолые ехэхэн дэбжэлтэтэйгээр угтажа, зүбшэн хэлсээ.

Республикын аймагуудта таряа хуряалгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной августын 20.

Эзэлһэн һууринь	АЙМАГУУД	орооһото культурануудые хадалга (процентээр)
1.	Баргажанай	23,0
2.	Курумканай	16,0
3.	Прибайкальска	14,9
4.	Кударын	13,9
5.	Бичурын	8,9
6.	Кабанскын	8,1
7.	Тарбагатайн	7,3
8.	Байкало-Кударын	6,4
9.	Кяхтын	6,3
10.	Хэжэнгын	6,2
11.	Хориин	4,1
12.	Мухаршэбэрэй	3,5
13.	Зэдын	3,5
14.	Иволгын	3,5
15.	Заиграйн	3,0
16.	Ториин	2,1
17.	Сэлэнгын	1,3
18.	Яруунын	0.8
19.	Түнхэнэй	0.5
20.	Закаменай	—

Энэ жэлдэ республикын колхозуудай таряан урдынхиһаа улам эртэ эдеэшэһэниинь мэдээжэ. Тииһэн хаданъ ургаса хуряалга ба гүрэндэ тушаалгые аймаг, колхоз бүхэн түргэнөөр ябуулха дүүрэн аргатай болоно. Гэбэшье, дээрэ дурсагдагша мэдээн дээрэһээ харахада, республика дотор таряа хуряалга хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна.

Республикын урда аймагууд таряа хуряалгада августын арбаадаар ороһоншье һаа, өөдтэй урагшаа ябаагүй байха юм. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, тэдэ аймагууд аяар мүнөө хүрэтэр комбайнууд болон хуряалгын бусад машинануудые поли дээрэ хүсэд гаргаагүй байһаар.

Мухаршэбэрэй, Зэдын, Иволгын, Заиграйн, Ториин, Сэлэнгын аймагуудай олонхи колхозууд таряанайнгаа эдеэшэһэншье һаань, хуряалгада жэгдэрэн ороодүй байха юм.

Мүнөө таряа хуряалгые хаа хаанагүй хурдан темпээр ябуулха саг тулаа. Тиимэдэ аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, колхозуудай болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд таряа хуряалгада бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, ургасаяа саг соонь хуряаха, гүрэнтээ болзорһоо урид тоосохо ябадал хангаха уялгатай.

Жэжэ колхозуудые томодхолго

1950 он манай ороной колхозуудта шэнэ дэбжэлтээр тэмдэглэгдэбэ. Багахан газар эдлэдэг байһан хэдэн мянган жэжэ колхозууд томо ажахы болон нэгэдээ. Социалистическэ хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ ехэ удхашанартай эдэ хэмжээ-ябуулганууд централъна ба баруун хойто областьнуудта, Уралда, Сибирьтэ, Зүүн ба Зүүн-Урда районуудта илангаяа үргэн далайсатайгаар ябуулагдана.

Хүдөө ажахын артельнүүдые томодхохо хүдэлмэри Московско, Ленинградска областьнуудта дүүрэжэ байна.

(ТАСС).

Украинын һургуулинуудта хэрэглэгдэхэ учебнигүүд

КИЕВ. (ТАСС). Республикын дунда ба эхин һургуулинуудай һурагшад энэ жэлдэ түрэлхи хэлэн дээрэнь хэблэгдэһэн 33 миллион шахуу шэнэ учебнигүүдые абахань. «Радяуська школа» гэжэ издательство 116 нэрэтэй учебнигүүдые хэблэжэ гаргаа.

Криворожско горнягуудай бэлэг

КРИВОЙ РОГ. Криворожско горнягуудай түрүү коллективүүд шахтёрой Үдэртэ зорюулан үйлэдбэриин бэлэгүүдые бэлэдхэжэ байна. Эб найрамдалай стахановска вахтын үдэрнүүдтэ «Ингулец» руднигай горнягууд забойнуудтаа коллективнэ стахановска ажал хэжэ эхилээ һэн. Һарын эхинһээ хойшо эндэ малтагдаһан рудагай 7 тонно бүринь түсэбһөө үлүү байна. (ТАСС).

Ворошиловградска область. Сталинай нэрэмжэтэ шахтын горнягуудай коллектив шахтёрнуудай Үдэрые эрхим бэлэгтэйгээр угтахын түлөө мүрысэжэ, хоёрдохи кварталай түсэбые 122 процент дүүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Стахановай һурагша—хүндэтэ шахтёр, забойщик И. С. Ершков гэгшэ залуу горнягууд—(зүүн гарһаа) забойщигууд П. И. Крицак, Н. П. Калач, Ф. Д. Дочкин, М. А. Кучерявый. (ТАСС-эй фотохронико).

Нютаг бүриин һонинууд

◆ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи агнууриин ажахын хэрэгүүдые эрхилхэ Главна Управлени губи талын зэрлиг антилоп-сайгагуудай (томо ан) тооё бүридхэхын тула агаарай экспедици эмхидхэхэнь. Сайгагууд Европын олохон оронуудта урдань элбэгээр үдэдэг байгаа. Теэд, үнгэрэгшэ зуунжэлэй һүүл багта тэдэнэр сүм хюдуулшаһан юм. СССР дотор хэдэн арбаад мянган сайгагууд бии гэжэ тоологдоно.

◆ Львовско областиин городской ба хүдөөгэй интеллигенциин 4 мянга үлүүтэй хүнүүд хүдөөгэй ба колхозно 310 лекторинуудай, политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ обществын районно таһагуудай хүдэлмэридэ хабаадалсана. Интеллигенциин эдэбхитэ туһаламжаар область соонь колхозно II университедүүд байгуулагдаа.

◆ Сахалинай 250 үлүүтэй шахтёрнууд энэ зундаа Сочи, Кисловодско, Феодосий, Ялта гэхэ зэргын гайхамшаг курортнуудта амараа. Амаралтын олон хүн Москва хүрэтэр сэхэ ниидэдэг самолёдоор августын 9-дэ Урда-Сахалинскһаа гараа.

Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай семинар

Һаяхан ВКП(б)-гэй Иволгын айком эхин партийна организацинуудай секретарьнуудай семинар үнгэргэбэ. Тус семинар дээрэ айкомой секретарь нүхэр Цырендоржиев «Уласхоорондын байдал» тухай лекци уншаа. Мүн «Советскэ Союз — хүдэлмэришэн ба таряашадай дэлхэй дээрэхи эгээн түрүүшын социалистическэ гүрэн» ба «Агитатор — социалистическэ мүрысөөе эмхидхэгшэ» гэһэн лекцинүүдые айкомой пропагандист нүхэр Иванов уншаһан байна.

Эдэ лекцинүүдые семинарта хабаадагшад ехэтэ һонирхожо шагнаба.

«Наукын туйлалта ба түрүү дүршэлые нэбтэрүүлхэ зорилгонууд» гэжэ доцент нүхэр М. Балковай уншаһан лекци мүн лэ һонирхолтой байба. Тэрэ хадаа манай ороной хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ наукын хэһэн туйлалтанууд тухай хэлэжэ үгөө.

Удаань, «Таряа хуряалгада ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэдэ партийна организациин зорилго», «Ажахын политическэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ханын газетын үүргэ» гэһэн лекцинүүд семинар дээрэ уншагдаа. Эхин партийна организациин секретарьнууд нүхэд Гаськов, Цыренов, Замощенко ба Очиров гэгшэд партийна суглаа хайшан гэжэ үнгэргэхэ тухай дүй дүршэлөө андалдан хэлсэбэ.

—Партийна суглаа эртэнһээ зарлан бэлэдхэхэ гээшэ тон шухала,— гэжэ нүхэр Очиров хэлэбэ.

Тус семинар хадаа колхозой партийна хүтэлбэрилэгшэдтэ ехэхэн теоритическэ туһа үгэһэн байна.

А. Нагаслаев.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ашаар

Ториин аймагай Каландарашвилиин нэрэмжэтэ колхозой комсомольско организаци (секретариинь нүхэр Колодин) залуушуулда зорюулан лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэжэ, ВЛКСМ-эй дайшалхы зам ба Устав тухай залуушуулда хөөрэжэ үгэнэ.

Илангаяа үбһэ ба таряа хуряалгын үедэ бригаданууд болон фермэнүүд дээрэ комсомолецуудай хүсөөр хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байна. Эндэхи комсомолецууд үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр - жэшээ харуулна.

Эндэ политическэ хүдэлмэриин һайнаар эмхидхэгдэһэнэй үндэһөөр, тус колхозой 15 залуушуул һаядаа комсомолдо ороһон байха юм.

Г. Ильин.

Агитаторнууд таряа хуряалгын үедэ

Таряа хуряалгын ба хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндөө тушаалгын шиидхэхы хаһа ерөбэ. Эдэ хүдэлмэриие саг соонь жэшээтэ һайнаар дүүргэхэ гээшэ ажахын-политическэ туйлай ехэ удхашанартай. Ургасаяа багаханшье гээлтэгүйгөөр хуряаха, хүдөө ажахын продуктнуудые болзорһоонь уридшалан гүрэндөө тушааха зорилго республикын колхозуудай урда табигдана.

Энэ зорилго бэелүүлхын тула эмхидхэлэй-ажахын ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри зүб һайнаар табиха шухала. Социалистическэ мүрысөөе бодото һайнаар эмхидхэһэнһээ ба агитационно хүдэлмөри эршэмтэйгээр ябуулһанһаа таряа хуряалгые амжалтатайгаар дүүргэлгэ дулдыдаха байна. Колхозниигуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри ябуулхада агитаторнуудай үүргэ айхабтар ехэ. Агитаторнууд хадаа полевой стан ба тракторна вагончигуудые уралан гоёолгодо, ном газетээр хангалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха уялгатай. Мүн тэндэ показательнуудай ба Хүндэлэлэй досканууд, улаан булангууд соо библиотечкэнүүд, газетэнүүд, журналнууд ба бусад культурна хэрэгсэлнүүд байха ёһотой.

Хуряалгын үедэ агитаторнууд комбайнова агрегадуудта, тогууд ба бригаданууд дээгүүр хубаарилагдан ажаллаха байна. Тэдэнэр үдэр бүри колхозниигуудтай хөөрэлдөө үнгэргэхэ ёһотой. Таряанай түлөө тэмсэлэй тон ехэ удхашанартай байһан тухай ба түрүүшүүлэй ажалай дүй дүршэл тухай колхозниигуудта эли тодоор хэлэжэ үгэхэ хэрэгтэй. Мүн Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олохо ба Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэ абаха тухай хөөрэхэ байна.

Агитаторнууд хадаа полевой стан дээрэ ба тракторна вагончигуудаар «Дайшалхы хуудаһа» гаргаха, уранһайханай зохёолнуудые ба шэнэ газетэнүүдые колхозниигуудта уншаха уялгатай.

Тиихэдөө, агитатор болбол тон ойлгосотой, тодо удхатай, зориг бадаруулма үгөөр колхозниигуудай дунда агитаци ябуулха зэргэтэй. Агитаторнууд хадаа таряа хуряалгада һалан нобшоор хандаха, ажалай жаяг заршам эбдэхэ, хамтын зөөриндэ хойрогоор хандаха ябадалтай эрид шангаар тэмсэхэ ба ажалда үнэн дуратай байхаар колхозниигуудаа хүмүүжүүлхэ зорилготой.

Агитатор хадаа колхозойнгоо ажабайдалые һайса мэдэхэ ёһотой. Агитатор болбол социалистическэ мүрысөө эдэбхитэйгээр эмхидхэхэ, колхозниигуудые ажалай амжалтануудта зоригжуулха, тэдэндэ жэшээ харуулан ажаллаха уялгатай.

Мүн комбайнернууд, таряа гараар сабшагшад, боогшод ба орооһо зөөгшэдэй ажалай түрүү дүй дүршэлые колхозниигуудай дунда нэбтэрүүлхэ шухала.

Саашань агитаторнууд хадаа орон соохи һонинууд, уласхоорондын шэнжэлэл тухай ба парти, правительствын политика тухай ажалшадта хөлэжэ үгэхэ уялгатай.

Агитколлективэй хүтэлбэрилэгшэд, эхин партийна ба комсомольско организацинуудай секретарьнууд агитаторнуудта саг үргэлжэ туһалжа байха ёһотой.

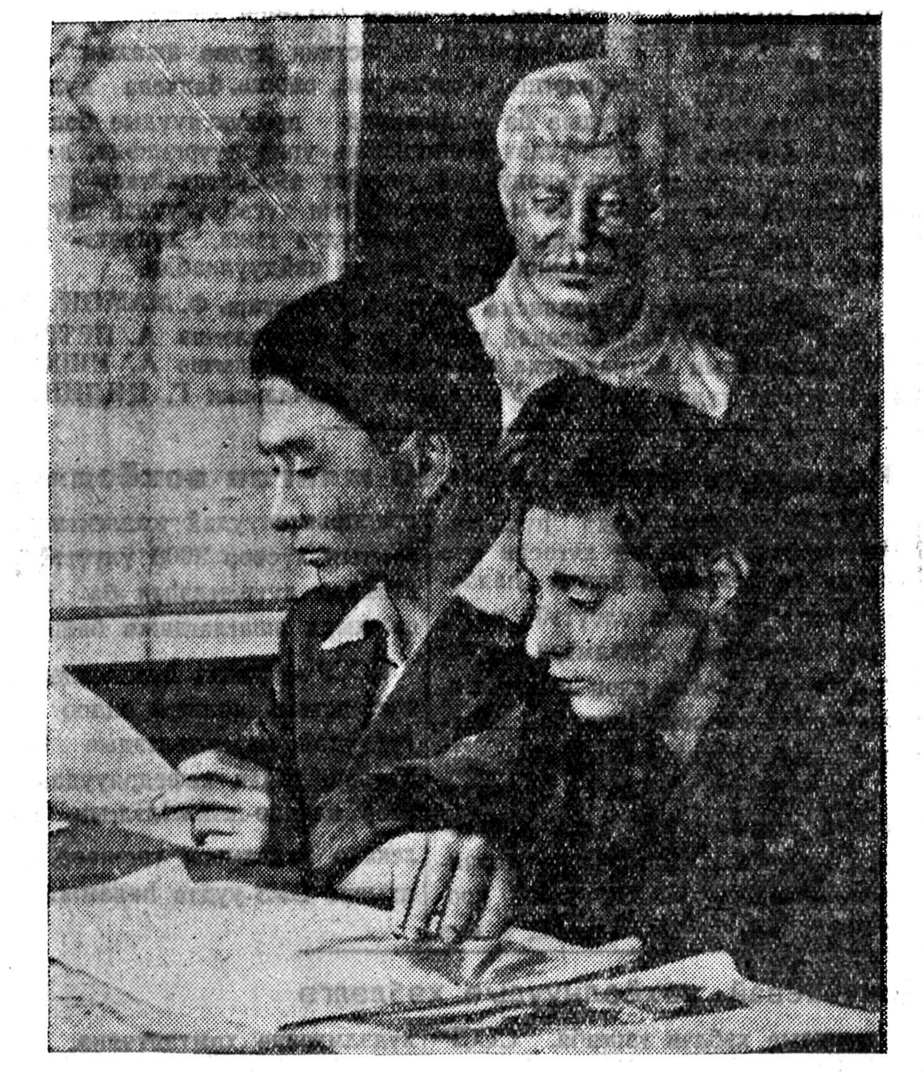
Л. Герасимова.

Һонин лекцинүүд уншагдаа

Улан-Удэһээ ерэһэн поэт Д. Хилтухин «Кореядэхи событинууд тухай», Сталинска шангай лауреадууд нүхэд А. Недоноговой «Сельсовет дээрэхи туг», А. Гаковскиин «Эндэмнай үглөө болобо» гэһэн уран-зохёолнуудаар ба «Х. Намсараев бурят-монголой советскэ поэзиин үндэһэ һуури табигша мүн» гэһэн лекцинүүдые Яруунын аймагай Эгэтын сомоной Кировэй ба Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай үбһэ хуряалгын бригадануудаар ябажа уншаба.

Мүн нүхэр Д. Хилтухин өөрынгөө «Уряалай дуун», «Залуу адуушан» ба «Машинист Дугар» гэжэ шүлэгүүдые уншаа.

Ц. Дандаров.

«Горячинск» курортдо амарагшад сагаа культурнаар үнгэргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Госфилармониин хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Балдаев ба Бичурын сахарна заводой хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Синкевич гэгшэд курортдохи библиотекын уншалгын зал соо ном уншажа һуунад. Д. Носовой фото.

Хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ

Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн сомоной почтын таһагые даагша нүхэр Б. Балданова колхозниигуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна. Тэрэ хадаа газетэ, журналнуудые хэрэглэн уласхоорондын байдал тухай, үбһэ таряа хуряалгын ябаса тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

П. Содбоев.

Кружогуудай хүтэлбэрилэгшэд мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ

ВЛКСМ-эй Хэжэнгын айкомой дэргэдэ комсомольско политкружогой хүтэлбэрилэгшэдэй хахад һарын семинар үнгэргэгдэбэ.

Тус семинар дээрэ комсомолой дайшалхы зам тухай, комсомолецын уялганууд ба зорилго тухай лекцинүүд уншагдаа.

Семинарай ашаар комсомольско пропагандистнууд теоретическэ эрдэмээ нилээд дээшэлүүлбэ. Лекциин һүүлээр семинарта хабаадагшадта кинокартина харуулагдаа.

Д. Баяртуев.

* * *

ВКП(б)-гэй Мухаршэбэрэй айкомой дэргэдэ комсомольско политкружогуудай хүтэлбэрилэгшэдэй 10 үдэрэй семинар болобо.

Тус семинар дээрэ «Манай агууехэ Эхэ орон», «ВКП(б) — советскэ обществын хүтэлбэрилхы ба эмхидхэхы хүсэн» гэһэн, мүн комсомол тухай лекцинүүд уншагдаа. Семинарта хабаадагшадта 3 дахин кино харуулагдаба.

УҺАНҺАА МОДО ГАРГАЛГЫЕ ЭРИД ТҮРГЭДХЭХЭ

Уһанһаа модо гаргалгын хүдэлмэриие эрид түргэдхэхэ саг тулаа. Юундэб гэхэдэ, уһа мульһэнэй хүрэхэ саг дүтэлжэ ба уһан хүйтэржэ, тэндэ ажаллахада бэрхэтэй болохонь ойртожо байна. Гэхэ зуура, Онохойн модоной комбинат уһанһаа модо гаргалгын хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулна. Энэ комбинат 1950 ондо үгтэһэн түсэбэй ёһоор, 744 мянган кубометр хэрэгсэлэй модо уһанһаа гаргаха байгаа. Августын 15-най байдалаар түсэбэйнь оройдоо хахадынь дүүргэгдэжэ, уһанһаа модо гаргалгын хүдэлмэринүүд таһалдалда орохоор болоод байна.

Хэрбээ энэ комбинат өөрынгөө ажалда эрид хубилалта хэжэ шадаагүй һаа, ехэ хэмжээнэй модо мульһэндэ хүргэжэ, гүрэнэй зөөридэ тон ехэ гарза хохидол хэхэ байна бшуу. Тиимэһээ түсэбөөр үгтэһэн модые уһанһаа бүрин түгэс гаргаха талаар эрид хэмжээнүүдые абаха шухала.

Комбинадай машина техникые, ажалай хүсые хаража үзэхэдэ, модо уһанһаа гаргаха түсэбэйнгөө 80 процентыень мүнөө хүсэд дүүргээд байха аргатай байгаа. Теэд юундэ модо уһанһаа гаргалга гэдэргэ татагдаа гээшэб? Энэ хадаа комбинадай директор нүхэр Газизов, парторганизациин секретарь нүхэр Лебедев гэгшэдэй тулюур хүтэлбэри дээрэһээ, үйлэдбэриин участогуудта хүдэлмэриингөө хүсые зүбөөр хубаарилан табижа шададагүй дээрэһээ дулдыдаа.

Модо уһанһаа гаргаха ехэ хүсэтэй 21 агрегадуудай 19-ниинь хүдэлмэрилнэ. Гэбэшье, тэдэнь оройдоо 35—40 процентын бүтээсэтэйгөөр ажаллана. Тиихэдэ, комбинадай главна механик нүхэр Соколов эдэ хүсэтэ машинануудые һайнаар хүдэлмэрилүүлхын түлөө оролдолго гаргадаггүй, хүдэлмэришэдэй ажалай эмхидхэлые хүтэлбэрилдэггүй, харин саг үргэлжэ архидажа ябадаг.

Бригадирнууд ажалдаа ехэ хожомдолтойгоор гарадаг байха юм.

Бригадирнууд Лебедев, Балаганский, Тупышев болон бусад бригадануудайнгаа ажалые муугаар эмхидхэнэ. Тиимэ дээрэһээ комбинадай 380 хүдэлмэришэдэй 270 хүдэлмэришэдынь ажалайнгаа даалгабаринуудые дүүргэдэггүй байха юм.

Социалистическэ мүрысөөн тухайда эндэхи партийна, профсоюзна организацинууд нэгэнтэ бэшэ хэлсэдэг байна гэбэшье, тэрээнээ бодото ажал дээрээ нэбтэрүүлнэгүй. Ажалай үдэр бүриин дүнгүүд гаргагдадаггүй, хүдэлмэришэд, бригаданууд үдэр бүриингөө даалгабариие, өөһэдынгөө уялгануудые ямараар дүүргэжэ байһанаа мэдэдэггүй. Эгээл тиимэ дээрэһээ мүрысөөн тухай үгэнүүд ба социалистическэ уялганууд хооһон саарһан дээрэ үлэшэдэг байна.

Комбинадай дирекци, парти... профсоюзна организацинууд а... лай жаяг заршамые һайжару... хын түлөө шанга тэмсэл ябу... даггүй, лодырьнуудта, жаяг за... шам эбдэдэг хүнүүдтэ ша... хэмжээ абадаггүй.

Комбинадай коллективэй ду... ниитэ-политическэ ба агитацион... ойлгууламжын хүдэлмэри ябу... лагдадаггүй шахуу. Эндэ һая н... шадаашье лекци, элидхэл хэгд... гүй, тиимэ дээрэһээ газетэ унш... га болон хөөрэлдөөнүүдые хэ... баһал хангалтагүй.

Уһанһаа модо гаргалгын тала... нүхэр Шигин гэгшын агрегат ... нэй түрүүлэн ябана. Гэбэш... энээнтэй адли эрхэ байдалда б... даг хүдэлмэриин хүсөөр бу... агрегадууд нормоёо дүүргэдэг... Түрүү бригадын ажалые, тэрээ... дүршэлые гээгдэжэ ябаһан бри... дануудай ажалда нэбтэрүүл... байгаа һаа, һайн амжалта туйл... даха байһаниинь эли. Тиин эн... нииие хэншье хүтэлбэрилдэг... бригадирнууд өөһэдынгөө үүс... гаргадаггүй байна.

Модо уһанһаа гаргалгын хүд... мэриие саг соонь дүүргэхын ... лөө комбинадай коллектив аж... даа ехэхэн хубилалтануудые ... гэһээр хэхэ зэргэтэй. Сүүдхэ ... ридэ 8 мянган кубометр мо... гаргаад байгаа һаа, тэндэхид ... сэбөө дүүргэхэ ба дутуу дун... нуудаа зайлуулжа шадаха бай... Иимэ хэмжээнэй модо сүүдхэ ... ридэ уһанһаа гаргаха арга ком... надта бии. Энээниие туйлах... тула комбинадай хүтэлбэрилэгш... ажалай жаяг-заршамые һай... руулан большевистскээр хүтэл... рилхэ зэргэтэй. Тиихэдэ, соц... листическэ мүрысөөе үргэн... дэлгэрүүлжэ, ажалай бүтээс... мүнөө байгшада орходоо 2-... дахин дээшэлүүлхэ ёһотой бо... но.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлх... тулада хүсэтэ механизмууд... дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха хэр... тэй. Бухы хүдэлмэришэдэй дун... агитационно-ойлгууламжын, пол... тико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри... һайнаар табиха, түрүүшүүлэй ... дүршэлые бүгэдын дунда дэл... рүүлхэ шухала. Комбина... клуб соо, мүн үйлэдбэри... талмайнууд дээгүүр байһан по... зателиин доскануудта үдэр ... риин дүнгүүдые бэшэжэ, түр... шүүлэй ажалые харуулжа бай... һаа, мүрысөөтэ хүдэлмэри ... гэрхэ байгаа.

Социалистическэ мүрысөө... үндэһэ һуури дээрэ бүхы хүд... мэрээ эмхидхэн табибал, Онохо... модоной комбинадай коллект... гээгдэлһээ гаража шадаха ... уһанһаа модо гаргалгын сезон... түсэбөө гансахан дүүргэхэ бэ... харин үлүүлэн дүүргэхэ аргат... Тиин энээниие туйлахын ту... тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд хүтэл... риеэ эрид һайжаруулха ёһотой.

К. Григорьев.

Таряанай гээлтэтэй яажа тэмсэхэб?

1. НАБТАР ТАРЯА ХУРЯАХАДАА

Таряа хуряалгые үргэн далайсатайгаар ябуулхатайгаа хамта, таряанай гээлтэтэй шангаар тэмсэхэ шухала. Байгша ондо таряанай жэгдээр эдеэшэһэн ябадал хадаа хуряалгыень богонихон болзор соо үнгэргэхые колхозууд ба МТС-үүдһээ эринэ.

Гадна, мүнөө жэлдэ орооһото культуранууд ехэнхидээ набтар шэлбэтэйгээр ургаа. Иимэ таряа гээлтэгүйгөөр хуряахын тулада комбайн болбол эгээн таарамжатай һайн машина болоно. Зүгөөр, хедерые заводойнь һуусаһаа бүри доошонь болгохо хэрэгтэй. Иимэ хедертэй комбайнаар набтар таряа хуряажа болохо байна. Тиигэбэшье, хедерэй газар шудархагүйн тулада дооронь (хоёр таладань) түмэр уланuудые зохёохо хэрэгтэй. Мүн набтар таряанай залаануудые мотовилын далинуудай сохижо айруулхагүйн тулада мотовилые доошонь болгохо ба сабшалгын аппарат тээшэнь дүтэлүүлхэ шухала. Залаануудай хайшалагдан гээлтэдэ орохогүйн түлада мотовилын далинуудта 10 сантиметр үргэнтэй брезентнүүдые гү, али ондоо зөөлэн материал хадаха ёһотой. Иимэ брезент сабшалгын аппарадай шүдэнүүд дээгүүр эльбэжэ, залаануудые газарта унагаадаггүй юм.

2. ГАРААР БА ПРОСТОЙ МАШИНАНУУДААР ХУРЯАХАДАА

Таряа гээлтэ хоролтогүйгөөр, хаһа болзортонь хуряажа абахын тула таряанай участогуудай эдеэшэхыень таһалдалгүй шалгажа, эдеэшэһыень гараар гү, али простой машинануудаар хуряаха хэрэгтэй. Гараар гү, али простой машинаар хуряалгые таряанай восковой эдеэшэлгын үедэ эхилхэ юм. Энэ үедэ таряанай поли шара үнгэтэй болоһон, орооһонуун шаралһан ба хатуужаһан байбашье, үшөө хюмһаар бэлэхэнээр отологдодог байна.

Восковой эдеэшэлгынгээ эхиндэ хуряагдаһан шэниисэ бухалдаа болбосоржо, хүрэнгын ба эдеэхоолой һайн шанартай таряан болодог байна. Ячмениие восковой эдеэшэлгынь үедэ хуряаха хэрэгтэй. Намарай ба хабарай хара таряануудые дүүрэнээр эдеэшэжэ байхадань хуряахада һайн. Тэрээнһээ эртэ хуряабал, орооһониинь наршыжа болохо байна. Гэбэшье, шэлбэ дээрэнь удаан байлгаа һаа, айрадаг юм. Овесой залаанууд жэгдэ бэшээр эдеэшэдэг. Тэрэниие залаануудайнь үзүүрэй дүүрэнээр эдеэшэхэ үедэ хуряаха хэрэгтэй. Овес хадаа боолтонуудтаа муугаар эдеэшэдэг, бухалдаа ба һүридөө бурьтажа, үжэжэ болодог байна. Тиимэһээ овесые комбайнаар хуряаха шухала. Гречихые залаагайнь гурбанай нэгэ хубиин эдеэшэхэдэ хуряаха ёһотой. Гречиха боолтодоо һайнаар эдеэшэдэг.

Орооһото культурануудай ургасые (просоһоо бэшые) сабшаһан дары боолтонуул болгон боохо хэрэгтэй. Просые сабшаһанай һүүлээр сүүдхэ үнгэрһэн хойно боодог юм.

Боолто боогшод заабол тармуурнуудтай ябаха, гээгдэһэн залаануудые тармажа абаха уялгатай. Тармуургүйгөөр хүдэлмэрилгэ хадаа голодһо гаргаһантай адляар тоологдохо ба иимэ ябадал яабашье гаргажа болохогүй.

Боолтонуудые бооһон дары бухалнууд болгохо ёһотой юм. Республикын түрүү боолтошодой дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэн, хэдэн боолтошодые сугтань хүдэлмэрилүүлхэ шухала. Иимэ метод тон үндэр бүтээсэтэй байна.

Жаткануудай платформонуудай ара талада заабол зерноуловительнууд хэгдэхэ ёһотой. Зерноуловительгүйгөөр гү, али тэрээн соо сугларһан таряае саг үргэлжэ сэбэрлэнгүй хүдэлмэрилһэн машинист болбол голодһо гаргаһанда тоологдохо байна.

3. КОМБАЙНААР ХУРЯАХАДАА

Комбайнаар гол орооһото культурануудые дүүрэнээр эдеэшэжэ эхилхэ үедэнь хуряаха хэрэгтэй. Просо, гречиха, олон жэлэй ногоонуудые комбайнаар хуряахадаа комбайнын барабанай ба вентиляторай хүдэлсые удаарууха, элеваторай дээдэ ба доодо үзүүрэй люгүүдые забһаргүй болгохо, забһаргүй зерноуловительнуудые табиха, сабшалгын аппарадай хүдэлсые хурдадхаха гэхэ мэтэ ба бусад хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала. Эдэ бүгэдые хээгүй һаа, таряан гээлтэдэ орохо байна.

Комбайнаар хуряагдаһан таряа удаан саг соо обоолоотой байлгажа болохогүй. Иимэ таряан халажа, гутажа болохо юм. Комбайнаар хуряагдаһан таряан һарбшатай ток доро абаашагдажа, сэбэрлэгдэхэ ба нойтон таряан наран ба механическа сушилка дээрэ хатаагдаха зэргэтэй.

Таряанай участогуудай углуунуудые сабшажа, участогые комбайнаар хуряалгада бэлэдхэхэ шухала. Комбайнай элдэб частьнуудай холбоонуудай хоорондуур ба забһарнуудаар таряанай гээлтэдэ орохогүйн тулада комбайнда 3 зерноуловительнуудые (сохигдоһон таряанай транспортёр доро, хедерэй налюу тала доро, соломокопнитель доро) заабол тодхохо хэрэгтэй. Гадна, таряанай дутуу сохигдоһонһоо, михиинэтэй гараһанһаа гээлтэдэ орохо ябадалые усадхахын тула ургасын үдхэнһөө, газарай тэгшэһээ, таряанай нойтонһоо дулдыдажа, комбайнай механизмууд тааруулагдаха зэргэтэй. Комбайнерай гэмээр таряанай гээлтэдэ оробольь, МТС-эй директор болбол комбайнерта үгтэхэ түлөөлые 30 процентээр хаһаха байһан тухайнь парти ба правительствын тогтоолые комбайнер бүхэндэ ойлгуулха ёһотой.

4. ТАРЯА ШЭРЭХЭ БА СОМОХОДОО

Хуряагдаһан ба хатаһан таряа сомонгүйгөөр удаан саг соо бухалдань байлгажа болохогүй. Сомогдоогүй таряанай бухалнууд бороо һалхинай үедэ ехээр нородог ба задаран унадаг, залаануудынь бэлэхэнээр хухардаг, иигэжэ таряан ехээр гээлтэдэ ородог байна. Гадна, сагай уларилай һэлгэжэ байһан үедэ бухалдаа байһан таряан ургадаг, бурьтадаг ба үжэдэг юм. Тиимэһээ таряанай бухалнуудые дары сомохо хэрэгтэй. Сомогдоогүй бухалнуудые ходо шалгажа, бороо һалхинай һүүлээр унаһан бухалнуудые бодхоохо ёһотой. Сабшагдаһан таряа боонгүй заашье хэбтүүлжэ болохогүй.

Боолтонуудые шэрэхэдээ таряанай мүн лэ гээлтэдэ орохогүйн тула хэмжээнүүдые абаха шухала. Жэшээнь, тэргэ дээрэ брезент дэбдигдэхэ, боолтонууд аятайханаар ашагдаха ба һүүлээрнь унаһан залаануудые тармажа, мүн тэргэдээ хэхэ мэтын хэмжээнүүд заабол дүүргэгдэхэ ёһотой.

Комбайнай хуряаһан таряа шэрэхэдээ ба таряа бэлэдхэлэй пунктнуудта шэрэхэдээ бүтэн амһартануудые хэрэглэхэ, автомашинын кузов соо таряа хэжэ (мэшээгүйгөөр) шэрэхэдээ кузовайнь забһаргүй байлгые хангаха, таряан доро заабол брезент дэбдихэ ба брезентээр хушаха хэрэгтэй.

Хуряагдаһан талмай дээрэ гээгдэһэн колосуудые түүлгэ ба морин тармуураар тармалга заабол эмхидхэхэ шухала. Хэрбээ дүрбэлжэн метр талмай дээрэ нэгэ колос үлөөгдэһэн байгаа һаа, нэгэ гектар дээрэ 10 килограмм таряан гээгдэнэ гэжэ колхозник, ко... байнер бүхэн мэдэхэ ёһ...той. Гээгдэһэн колосуудые мо... тармуураар тармажа абахын тү... тармуурай шүдэнүүдтэ шабын ... мэр гүрэдэг юм. Тиимэ тарму... хадаа шэлбэгүйгөөршье тайрагд... унаһан залаануудые тармажа аб... ха байна. Хуряагдаһан аад, ко... суудаа түүгдээгүй ба тарм... даагүй участогууд тушаан аб... хагүй байна.

Хуряагдаһан таряае хатан с... суунь сохихо хэрэгтэй. Сохилг... хожомдуулбал, таряан ехээр гээ... тэдэ ородог юм.

Хуряалгын шанарые шалга... хадаа таряанай гээлтые уридш... лан зайлуулха хэмжээ ябуу... мүн. Энэ хүдэлмэриие аймаг дот... аймагай хүдөө ажахын таһаг... главна агроном толгойлхо зэрг... тэй. Главна агроном хадаа хуряа... гын шанарые шалгаха талаар а... магай агрономическа персонал... мүн тэрэшэлэн колхозой түрү... лэгшэнэрэй хүдэлмэриие толгойл... уялгатай. МТС-үүдэй директо... нүүд энэ хүдэлмэридэ мүн лэ эдэ... хитэйгээр хабаадаха ёһотой.

Хуряагдаһан таряанай тоо б... ридхэлые зүбөөр хэхэ гээшэ үг... ехэ удхашанартай. Комбайн б... молотилкаһаа асарагдаһан таря... заабол шэгнэгдэхэ ёһотой.

Таряанай гээлтэтэй тэмсэхэ хэ... жээнүүдые бүрин бэелүүлээд бай... хадаа, колхоз бүхэн таряагаа ха... сагтань, гээлтэгүйгөөр хуряаж... гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоо... жо шадаха байна.

И. Кузменок,
БМАССР-эй хүдөө ажах... Министерствын дэргэдэхи хү... дөө ажахын пропагандын У... равлениин ахалагша агроном...

Үбһэ хуряалга ба силос даралгые эрид хурдадхаха

КУДАРЫН, КУРУМКАНАЙ, СЭЛЭНГЫН, БАРГАЖАНАЙ АЙМАГУУД ГЭЭГДЭЖЭ ЯБАНА

Хэлэһэн үгэдөө хүрэнэгүй

Үбһэ хуряалгада бэлэдхэлэй үдэ Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр С. Хандажапов болбол үбһэ хуряалгые графигай ёһоор ябуулха, тиихэдээ тарра хуряалгын эхилтэр үбһэнэй далова суглуулгын түсэбые заатагүй дүүргэхэ ябадал хангаха, шүүһэтэ тэжээл болохо силос даралгые ба набшаһата тэжээлэй бэлэдхэлгын түсэбые дүүргэхэ тухайгаа газетэдэ бэшэһэн юм.

Теэд, үнэн дээрээ тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд хэлэһэн үгэдөө хүрэнэгүй. Аймаг соогоо малажалаар томохон тус колхоз адуу малдаа үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрииие обор нобшоор үнгэржэ байна.

Колхозой хамтын суглаагаар баталагдаһан графигай ёһоор тус колхоз августын 5 хүрэтэр 1200 гектар сабшаха, 8260 центнер үбһэ хуряаха ёһотой аад, ойролдоо 620 гектар сабшаад, 3004 центнер үбһэ сомоод, хамагай хойно шэрэгдэжэ ябана.

Эндэ ажалай эмхидхэл тон һулаар табигданхай. Үбһэ хуряалга дээрэ олон колхознигууд үдэрэйнгөө даалгабаринуудые дүүргэнэгүй.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Л. Аюшеев, парторганизациин секретарь нүхэр С. Хандажапов гэгшэд эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор тэжээл бэлэдхэлгые оперативнаар хүтэлбэрилжэ, колхозникуудай ажалайнгаа даалгабарииие дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангахын орондо өөһэдөө үдэ болотор унтажа хэбтэдэг.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй үдэ болотор «үндэрлэдэггүй» байхадань, ажал хүдэлмэринь яагаад ябаха гээшэб?

Хүтэлбэриин һула дээрэһээ үбһэ хуряалгада түсэбэй ёһоор 110 колхознигууд хабаадаха байгаа һаа, ойролдоо 95 хүн, тэрэ тоодо 16 хажууршадай орондо 4-5 хажууршад хүдэлмэрилдэг. Мүн 7 сенокосилкын орондо миил 3 сенокосилка хүдэлмэрилдэг, тэрэ мүртөө үдэрэйнгөө даалгабарииие дүүргэдэггүй байха юм.

Үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлмэрилхэ агитаторнууд томилогдожо, баталагдаһаншье һаа, тэдэнэрэй зарьманиинь хүдэлмэрилдэггүй байна. Тариаанажалай нэгэдэхи бригадын бригадир М. Гармаевһаа энээн тухай асуухада:—газетэнүүдые абадагбди. Теэд, колхознигуудай дунда хөөрэлдөөн ба мүрысөөн эмхидхэгдээгүй,—гэжэ хэлэбэ. Тус бригадын 20 үбһэшэдэй ойролдоо 3—4-нь үдэрэйнгөө даалгабаринуудые дүүргэдэг байха юм.

Социалистическэ мүрысөөн энэ колхоздо мүнөө хүрэтэр муугаар эмхидхэгдэнхэй. «Дайшалхы хуудаһан», ханын газетэ саг соогоо гаргагдадаггүй байха юм.

4000 шахуу адуу малтай тус колхозойхид энэ темпээр саашадаа хүдэлмэрилөө һаа, бүхэли намартаашье 12000 центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэжэ шадахагүй байһаниинь лабтай. Иигэжэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид нёдондонойнгоо түлюур байдалые дабтажа, бусад колхозуудһаа 200—300 центнер үбһэ худалдан абадаг ябадалаа дахяад дабтаха туйлдаа хүрэжэ байна.

Аймагай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд тус колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ большевистскэ эрилтэ табижа, ВКП(б)-гэй Обкомой II-дэхи пленумэй тогтоолые заатагүй дүүргэхэ ябадалые хангаха уялгатай.

Б. Дымбрылов, «Б. М. Үнэнэй» корр.

Ажалаа орхёод, аймцентрээр тэнэнэ

Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой правлени ба партийна организаци үбһэ хуряалга дээрэ колхознигуудай ажалай эмхидхэл болон хүдэлмэриие заршам һайжаруулха хэрэгтэ тон бага оролдолго гаргана. Үнэрэнэй эсэстэ зарим колхознигуудынь ажалдаа гарахын орондо, харин аймцентр дээгүүр алирба, нэрһэ наймаалжа, бүхэли үдэрөө барадаг. Теэд, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыбиков үбһэ хуряалга дээрэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ тушаа ямаршье хэмжээ абанагүй.

Кударын аймагай эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд ба албахаагшад тус колхозойхидой үбһэ хуряалгаар гээгдэжэ ябаһые мэдэрээд, тэдээндэ туһалхын зорилгоор, амаралтын үдэрнүүдтэ сабшалан дээрэнь олоороо гаража ажалладаг. Тиихэдэнь колхозой түрүүлэгшэ Цыбиков хүдэлмэришэд ба албахаагшадые хуряалгын зэр зэмсэгүүдээр хангахын орондо, ажалаа хаяад тэнэжэл ябадаг.

С. Ипатьев.

Үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэнэ

Хэжэнгын аймагай Дээдэ-Хуланай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, 64 наһатай Ж. Цыремпилов колхозойнгоо ажалда эсэшэ сусашагүйгөөр ябадаг юм. Мүнөө тэрэ үбһэ хуряалга дээрэ ажаллаха зуураа үдэрэйнгөө нормые 150—200 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Үбгэн Цыремпиловэй үүсхэлээр колхозой бэшэ үбгэд үбһэ хуряалга дээрэ эрхимээр ажалланад.

П. Содбоев.

Республикын аймагуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной августын 20.

Эзэлһэн һууринь	АЙМАГУУД	Үбһэ сабшалга (процентээр)	Силос даралга (процентээр)
1.	Байкало-Кударын	86,0	20,8
2.	Хэжэнгын	85,2	52,5
3.	Закаменай	84,8	98,9
4.	Хориин	83,8	57,7
5.	Кабанскын	83,6	64,3
6.	Иволгын	82,4	60,2
7.	Зэдын	79,2	38,7
8.	Бичурын	76,6	42,4
9.	Прибайкальска	74,9	69,1
10.	Мухаршэбэрэй	72,7	50,7
11.	Ториин	71,0	62,3
12.	Түнхэнэй	71,0	59,1
13.	Кяхтын	68,3	58,4
14.	Яруунын	67,7	38,9
15.	Заиграйн	67,7	20,3
16.	Тарбагатайн	67,3	42,4
17.	Баргажанай	66,8	49,6
18.	Сэлэнгын	65,4	21,4
19.	Курумканай	64,6	27,9
20.	Кударын	64,5	34,2

Үтэлһэн колхознигой үльгэр жэшээ

Елисей Лукович Варфоломеев 76 наһатай болоо. Гэбэшье, артелиин ажалда ябахадаа залуушуулһаа бишыхашье гээгдэнгүй, тэдэнэртэ үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг.

Мүнөө жэлэй үбһэ хуряалгын үедэ нүхэр Варфоломеев улам ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, ниитынгээ малажалда бардам тэжээл бэлэдхэлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулна. Тиигэжэ үбһэ хуряалга дээрэ үндэр бүтээсэ туйлан, һүүлэй 12 үдэрэй турша соо 31 ажалта үдэр олобо.

И. Нимаев.

Түсэбһөө гадуур үбһэ сабшана

Ниитынгээ малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ бүхы хүсөө элсүүлһэн «III Интернационал» колхоз Хориин аймаг соо эгээл түрүүлэн үбһэ сабшаха, силос дараха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэбэ.

Мүн Шмидтын нэрэмжэтэ колхоз үбһэ сабшаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Эдэ колхозууд мүнөө түсэбһөө гадуур үбһэ сабшажа байна.

Б. Намжилон.

АЖАЛШАДЫЕ ЭД БАРААГААР ДҮҮРЭН ХАНГАЯ

Иволгада нүүдэл наймаа һайнаар эмхидхэнэ

Үбһэ ба тарая хуряалгын хүдэлмэридэ ябажа байһан колхозникуудые ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдые үргэн хэрэглэлэй эд бараануудаар хангаха талаар Иволгын аймпотребсоюз һайнаар хүдэлмэрилнэ. Үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо нүүдэл наймаа үргэнөөр эмхидхэгдэжэ, 55.168 түхэригэй эд бараан худалдагдаа. Тэрэ тоодо 1992 түхэригэй хажуур, 1847 түхэригэй аса тармуур, 900 түхэригэй алха дүшэ, бүлюу, 1725 түхэригэй тоног хэрэгсэлнүүд, 2210 түхэригэй аргамжа, 470 түхэригэй радиотовар, 5697 түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд, 1456 түхэригэй хубсаһан болон бусад бараанууд худалдагдаа.

Энэ аймагай Оронгын сельпо нүүдэл наймаа илангаяа һайнаар эмхидхэһэн байна. Энэ сельпо нүүдэл наймаа хэхын тулада бүхээгтэй тэргэ түхеэрэнхэй. Тэрэнээ гоё һайханаар шэрдэһэн, колхознигуудые уриалһан лозунгнуудаар шэмэһэн байна. Нүүдэл худалдаа наймаа эрхилхэ тусхай продавец томилогдожо, тэрээндэ эд бараануудые складһаа сэхэ абажа байха арга боломжо олгогдоо. Энэ продавец колхозуудай үбһэ, тарая хуряалгын бригадануудта ба фермэнүүдтэ үдэр бүри ошожо наймаа хэнэ. Түрүү бригадануудта графигай ёһоор ходо ошодог. Сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Нимаев графигай дүүргэлтые ходо шалгажа байдаг юм.

Тэрэшэлэн Саянтын сельпо нүүдэл наймаа эршэмтэйгээр ябуулна. Эндэхид үбһэ тарияанай хуряалгада ябаһан колхозникуудта эд бараа тусхай машинаар абаашажа худалдана.

Д. Колмаков.

Худалдаа наймаа эрхилхын орондо, хойрог ааша гаргана

Колхозно-ниитынгээ малажалда тэжээл бэлэдхэжэ ба тарая хуряалгада хүдэлмэрилжэ байһан колхозникуудые шухала хэрэгсэлэй эд бараагаар хангаха гэһэн харюусалгата зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ Тарбагатайн аймпотребсоюзай правлени хайша хэрэгээр хандана. Тус аймпотребсоюзай правлени нүүдэл наймаа муугаар эмхидхэжэ, хуряалгын хүдэлмэридэ ябаһан колхозникуудта ойролдоо 667 түхэриг 50 мүнгэнэй жэжэ бараа худалдаһан байна. Нүүдэл наймаа юундэ муугаар эмхидхэгдэнэб гэжэ аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ Полянский ба тэрэнэй орлогшо Балботкинһоо асуухада, «колхозникуудта бараа абаашажа худалдаһанай хэрэг юун байхаб, хэрэгтэй болоо хадань өөһэдөө ерээд, магазинһаа абана бэзэ» гэжэ ёһотойл хойрогоор харюусадаг юм.

Бурмонкоопсоюзай правлени эдэ хоёр хойрогуудые шанга харюусалгада хабаадуулха, хуряалгын хүдэлмэридэ ябаһан колхозникууд ба МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдые шухала эд бараагаар хангаха хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

К. Данилов.

Түнхэнэй «Аршанай» курзалай официантка Аня Сугатова нэгэдэхи жэлээ хүдэлмэрилжэ байбашье, ажалдаа эдэбхитэйгээр хандажа хоёр сезон соо 23 дахин баясхаланда хүртөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Аня Сугатова курортда ерэһэн хүнүүдтэ эдеэ хоол асаран үгэжэ байна.

З. Юртайкинагай фото.

Шэнэ магазинууд, павильон

Улан-Удын ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдком 1950 — 1951 онуудта городой заха газарнуудаар һуудаг арад зониие эд бараа ба эдеэ хоолой зүйлөөр хангалгые һайжаруулхын зорилгоор, худалдаанай һалбаринуудые үргэдхэхэ түсэб зохёобо. Түсэбэй ёһоор энэ жэлдэ Никольско ба Батарейкэ посёлконуудта эдеэ хоолой магазин, павильон болон закусочнанууд нээгдэхэ байна.

1951 ондо Лысая гора посёлкодо 2 магазин, Лазо посёлкодо — 1, Шишковко посёлкодо 1 магазин баригдахаар хараалагдаа. Тэрэшэлэн эдэ посёлконуудта ниитын эдеэ хоолой һалбаринууд олошоруулагдаха юм.

Мүн горисполком болбол эдеэ хоолой 4 киоск, промышленна эд бараанай 5 ларек ба һэрюун унда болон мороженно худалдаха нэмэлтэ палаткануудые дурсагдаһан посёлконуудта нээхые худалдаа наймаанай организацинуудта дурадхаба.

И. Гроссман.

Түрүү магазин

Ториин аймпотребсоюзай Дээдэ-Ториин сельпогой Алцак тосхондохи № 3 магазин (даагшань нүхэр Шагжиев) колхозникуудые хангалгаар аймпотребсоюз соо түрүү һуури эзэлнэ. Тус магазин 1950 оной туршада 8 сепаратор, 11 велосипед, 4 мотоцикл, 3 патефон, 200 грампластинка, 3 радиоприемник ба бусадые худалдаа.

Колхозникуудые элдэб зүйлэй промышленна ба эдеэ хоолой эд товарнуудай ассортиментээр хангаһанай ашаар һара бүриингөө түсэбые 110—140 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Мүн ангуудай арһан, үнгэтэ металлом абалгын түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Һарынгаа түсэб 200 процент дүүргэбэ

Заиграйн аймагай Дабаатын сельпо (түрүүлэгшэнь К. Винтовкин) эд бараанай эрьесын түсэбые һара бүридэ үлүүлэн дүүргэнэ.

Үнгэрэгшэ июль һарынгаа түсэбые 200,2 процент дүүргэбэ. Энэ сельпогой магазин бүхэндэ шухала хэрэгсэлэй эд бараан элбэг байдаг. Гадна, энэ сельпо үбһэ ба тарая хуряалга дээрэ нүүдэл наймаа эршэмтэйгээр ябуулна. Нүхэр Винтовкин август һарынгаа түсэбые 200 процентһээ доошо бэшээр дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлнэ.

Д. Дагбаев.

Багшанарай августовско зүблөөнүүдтэ

Долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудта бурят-монгол хэлэ зааһан дүй дүршэлһөө

Бурят-Монгол арад болбол советскэ засагай ба сэсэн мэргэн ленинско-сталинска политикын ашаар, өөһэдын үзэг бэшэгтэй боложо, формоороо национальна ба удхаараа социалистическэ культурияа хурдан түргэнөөр хүгжөөн байна. Эхин һургуулида ба 5 — 6 классуудта һурагшадые түрэлхи хэлэн дээрэнь һургана, тиихэдэ коренизациие долоон жэлэй һургуулинуудта хүсэдөөр бэелүүлхын бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Тиимэһээнь түрэлхи хэлые эрхим һайн шанартайгаар заалга гансахан бурят-монгол литературна хэлые шудалан үзэлгэдэ бэшэ, мүн бусадшье предмедүүдые, нэн түрүүндэ ород хэлэ шудалан үзэлгэдэ ехэхэн удхашанартай болоһон байна. Ород хэлые ба бусадшье предмедүүдые түрэлхи хэлэн дээрэ бурят үхибүүдэй һайнаар шудалан үзэлгэ хадаа литературна хэлые тэдэнэй хэр зэргэ шудалһанһаа дулдыдана. Энэ ушарые би хараадаа абажа, өөрынгөө ажал дээрэ эрхим показательнуудые туйлахые оролдодог байнаб.

Бурят-Монгол литературна хэлые һайнаар заахын тула хэлэнэй теоретическэ ба практическа талануудые эрхимээр мэдэхэ, методическа бэлэдхэлтэй, марксистско-ленинскэ теори һайн шудалһан байха ёһотой юм. Би хадаа мэргэжэлээ, теоретическэ ба методическа бэлэдхэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байдаг, марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые, языкознани тухай зохёолнуудые, ород ба бурят-монгол хэлэнүүд тухай бэшэгдэһэн зохёолнуудые, һургуулида хэлэ зааха методико гэхэ мэтые шудалан үзэдэг байнаб. «Учительская газета», «Һургуулида ород хэлэн» гэжэ журнал ба ород хэлэ ород һургуулинуудта зааха методическа литература таһалдалгүй уншажа, тэдээн соохоо хэрэгтэй материалнуудаа абажа, өөрынгөө практикада хэрэглэдэг байнаб.

Нютагай диалект мэдэхэгүй байбал литературна хэлэ ашаг үрэ ехэтэйгээр һургуулида зааха аргагүй байдаг. Тиимэһээнь би нютагай диалектын фонетикые, үгын составые, удха найруулгые ба бусадые шудалан үзэдэг байнаб. Һурган хүмүүжүүлгынгээ процессто литературна хэлэнэй нормоһоо ондоогоор хэрэглэгдэдэг диалектизмые хараадаа абадагби. Энэ хадаа һурагшадай нютагайнгаа диалектһээ түргэнөөр сүлөөлэгдэжэ литературна хэлэ шудалха ябадалдань нилээд ехэ туһалдаг байна.

Жэшээлхэдэ, 1923 ондо Хэжэнгын аймагта хүдэлмэрилхэдөө нютагай диалектдэ хэрэглэгдэдэггүй байһан «у» абяае «улан», «худаг», «унаха», «тудаха» гэхэ мэтын үгэнүүдтэ зүбөөр үгүүлхэ шадабари үхибүүдтэ олохын түлөө тусгаар хүдэлмэри ябуулдаг байгааб. Тиихэдэ 1942 ондо Бичурын аймагта хүдэлмэрилхэдөө «о» абяанай орондо «у» хэрэглэдэг ушарые хараада абажа («орон» гэхэ аад «уран» гэхэ мэтэ) хүдэлмэрилдэг байгааб.

Мүнөө Сэлэнгын аймагта хүдэлмэрилхэдөө, зарим нютагтань (Ноёхон, Тамча) «һ» абяае огто хэрэглэдэггүй ба бүхы нютагуудтань тогтууригүй «н»-ние нэрын падеждэ огто хэрэглэдэггүй (мори ябана, уһа урдаба, талха һайнаар ургаба) аад, косвеннэ падежнүүдтэ аялганаар дүүрэһэн үгэ бүхэндэ «н» абяае нэмэдэг байһыень (хаданһаа бууба, партанда һууба, хүбүүнтэй болобо, басаганаа эльгээбэ) хараадаа абажа, хүдэлмэреэ эмхидхэдэг байнаб. Мүн «гарни» гэхын орондо «гарам», «хүлни» гэхын орондо «хүлэм» гэхэ мэтээр нэгэдэхи нюурай хамаадалай залгалтые буруу хэрэглэдэг байһыень хараада абалсадагби.

Энэ мэтээр зарим үгэнүүдые нютаг нютагта ехэ олон янзаар хэрэглэдэг диалектологическа онсо ушарнууд байха юм. Жэшээлхэдэ, эгэшэ, хээтэй, саажатай, ахай, абгай, абжаа, абгайхан, баагай гэһэн үгэнүүд нэгэл ойлгосо байһан аад, нютаг нютагта иимэ олон ондоогоор хэлэгдэдэг байна. Баабай, таабай, хүгшэ аба, үбгэ эсэгэ гэһэн ба бусад адли удхатай үгэнүүд манай бурят-монгол хэлэндэ ехэ олон байха юм. Эгээл иимэ байһан ушарһаа нэн түрүүндэ өөрынгөө һургуулиин районой диалектнүүдые шэнжэн шудалжа, һурагшадые бурят-монгол литературна хэлэндэ һургаха хүдэлмэреэ саашань түсэблэдэг байнаб.

Түсэбөө табихадаа һуралсалай жэлэй эхиндэ программынгаа материалнуудые бүхэли жэл соо хубаарилжа, темэ темэдэнь хэрэгтэй сагые тухайлан хараалдагби. Тиигээд, хахад жэлэйнгээ календарна тодорхой түсэбые хоёр четвертьдэнь һалгаажа табидаг байнаб. Энээнэй һүүлээр хүдэлмэриингөө түсэбые темэ темээрнь илгажа табяад, тэрээнһээ урогүүдайнгаа түсэб табидагби. Иигэжэ дүрбэ дахин түсэб табихадам саг ехэшэг хэрэгтэй болодогшье һаа, программынгаа материалые хүсэдөөр, шанар һайнтайгаар һурагшадтаа ойлгуулха арга боломжо үгэдэг байна.

Грамматикаар ямаршье темэ заахадаа нэн түрүүндэ һурагшадай удхалан ойлгохо ябадал хангахын тула текстын, мэдүүлэлэй, үгэнүүдэй удхые тайлбарилжа үгэхые оролдодогби. Энэ хадаа «грамматическа шаблонуудые», жэшээлхэдэ, «газаа хүн ябана», «һалхилба», «һанаагаа зобохо хэрэггүй», «наран гаража, үдэр болобо» гэхэ мэтэ контекстһээ газаа тээ байһан материал хэрэглэхэһээ зайлуулдаг. Иимэ текст хэлэнэй ямар нэгэн факт харуулдагшье һаа, бүхэли бодол гаргадаггүй гээшэ, тиимэһээ һурагшадай ойлгосые бэхижүүлхэгүй байна. Жэшээнүүдэй хэрэгтэй болоходо тэдэниие уран зохёолнууд соohoo, политическэ литературһаа гү, али «Б. М. Үнэн» газетэһээ абахые оролдодогби. Тиихэдээ шадаал һаа һурагшадта танил материал хэрэглэхэдэ һайн байдаг. Жэшээлхэдэ, бурят хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн литературна уншалгын материал, «ВКП(б)-гэй түүхын Хураангы курс», вождьнорой хэлэһэн үгэнүүд — ба бусадые хэрэглэхэ шухала.

Һурагшадтаа энэ тэрэ үгэнүүдэй удхые, хэлэлгын формонууд ба обородуудые, текстын удхые бүхэлидэнь тайлбарилха хэрэгтэй. Мүн хэлэнэй формонууд идейнэ удхашанартаяа ямар холбоотойб, ямар зорилго дүүргэхын түлөө хэрэглэгдэнэб гэжэ элирүүлхэ хэрэгтэй юм. Энээнһээ гадна, грамматикын ондо ондоо һалбаринуудые заахадаа (фонетикэ, лексикэ, морфологи, синтаксис) тэдэнэй хоорондо эрхэбэшэ холбоо байгуулдагби.

Бурят-Монгол литературна хэлые һурагшадта заахадаа ород хэлэ шудалан үзэлгэтэйнь ходо доо холбоотойгоор ябуулдаг байнаб. Хоёр хэлэнэй энэ тэрэ үзэгдэлнүүдые зэргэсүүлжэ, жэшэжэ заахада, һурагшадай һонирхол дээшэлдэг ба гансашье бурят-монгол хэлээр бэшэ, мүн ород хэлээршье успеваемостьнь һайн болодог. Эдэ хоёр хэлэнэй грамматикануудай ямаршье һалбарида адлирхуу зүйлнүүд олон байха юм. Жэшээлхэдэ, абянууд, үзэгүүд, хэлэлгын хубинууд ба тэдэнэй мэдүүлэл соохи үүргэ, простой ба сложно мэдүүлэлэй синтаксис гэхэ мэтэ. Иигэжэ бурят-монгол хэлэнэй фактнуудые ород хэлэнэй фактнуудтай зэргэсүүлэн заалга хадаа һурагшадта советскэ патриотизмын ба национальна омогорхолой мэдэрэл хүгжөөхэдэ ехэхэн удхашанартай байха юм.

Бурят-Монгол литературна хэлые һурагшадай эрхим һайн шанартайгаар шудалан үзэлгые хангахын тула элдэб таблицануудые, схемэнүүдые, графическа зурагуудые ба бусадые үргэнөөр хэрэглэдэгби. Бурят-монгол хэлээр морфологиин таблицануудһаа бэшэ таблицануудай үшөө үгы байһан тула эдэниие би өөрөө бэлэдхэдэгби.

Үзэһэн материалаа бүхөөр ойлгожо абахын тула һурагшадай творчествые хүгжөөхэ элдэб янзын бэшэлгын хүдэлмэринүүдые (элдэб изложени ба сочиненинүүд) дүүргүүлдэг байнаб. Тиихэдээ һурагшадай бэшэһэн эгээ һайн хүдэлмэринүүд класстаһ шэнжэлэгдэн үзэгдэдэг.

Һургалгаяа иимээр табиһан дээрэһээ боложо, яһала һайн ашаа үрэ туйладаг байнаб. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ бурят-монгол хэлээр минии 108 һурагшадһаа 105 хүниинь амжалтатайгаар классуудаа дүүргэһэн байна.

Д. Дугар-Жабон,
Загустайн дунда һургуулиин багша.

Улан-Удын столовонуудай трестын хамһабариин ɜжахы овощиин ба харгаабхын үндэр ургаса хуряана, 1,5 гектарһаа 150 центнер үгэрсэ хуряаха түсэбтэй аад, 250 центнер хуряаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Г. Калашниковай бригада үгэрсэ хуряажа байна.

О. Зеккиин фото.

Социалистическэ мүрысөөнэй хүсэн

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи промкооперациин Управлениин Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин цехүүд ба бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн улам үргэдэжэ байна. Мүрысөөнэй ашаар энэ артель байгша оной үнгэрһэн 7 һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Жестянна ба шудхалгын цехүүд июль һарынгаа түсэбые 118 процент дүүргэбэ. Түрүүшүүл шудхалаашад нүхэд Степанова ба Шашкина гэгшэд үдэр бүриингөө нормые 150 процент дүүргэнэд.

Тус артель энэ оной түрүүшын хахад жэл соо 60 мянган түхэригэй алмалта хэхэ түсэбтэй аад, электроэнерги, металл ба бусад материалнуудые гамтайгаар гаргашалһанай ашаар 134 мянган түхэриг алмаба.

Энэ жэлдэ хүшэр хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилхын тула токарна, штамповальна станогүүдые, гарай прессүүдые ба бусад түхеэрэлгэнүүдые абаа.

Абаһан уялгаяа дүүргэнэ

Бурят-Монголой инвалидуудай кооперациин союзай системын артельнүүд Стокгольмско Уряада гараа табихадаа абаһан уялгануудаа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байна. Тус союзай системын артельнүүдэй коллективүүд хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн улам эршэтэйгээр үргэдэбэ. «Труд» ба «Красное знамя» артельнүүдэй коллективүүд үйлэдбэриин үндэр показательнуудые харуулна.

«Труд» артель июль һарада үйлэдбэриин түсэбые—122,9, «Красное знамя» артель—136 процент дүүргэнхэй. Системэ дотороо социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлһэн «Красное знамя» артель союзайнгаа дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

«Труд» артельдэ оёдолой комплексно бригаданууд эмхидхэгдээ. Мүн энэ артель хүндэ хүшэр хүдэлмэринүүдые механизацилхын тула жэлэй эхинһээ хойшо нооһо һамналгын ба токарна станогуудые, оёдолой машинануудые олоор абаба. Дурсагдаһан артельнүүд жэлэйнгээ түсэбые Октябрьска революциин 33-дахи жэлэй ойдо дүүргэхээр зоригжонхой.

Үндэр нэрэзэргэдэ хүртэбэ

Закаменай аймагай Сагаан-Моринской сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша һаалишан Д. Данзанова энэ жэлдэ 15 үнеэ түрүүлжэ, тулнүүдыень хоролтогүйгөөр абаад, һайнаар түлжүүлжэ байна. Нүхэр Данзанова эрхим хүдэлмэриингөө түлөө «Республикын эрхим һаалишан» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртөө.

Мүнөө Д. Данзановагай даадаг гүүртын һаалишад 24 тонно силос дараһан ба 25 центнер набшаһата тэжээл бэлдэһэн байна. Мүн нэмэлтэ 500 центнер үбһэ хуряагаа.

Б. Жамбалов.

Хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэ бэелүүлбэ

Кабанскын аймагай «Рыбак» гэжэ загаһа барилгын колхозой нүхэр Моссоровой бригадынхид эб найрамдалай түлөө гараа табихадаа, загаһа барихаһаа гадна, колхозно ниитынгээ адуу малда 1000 центнер үбһэ августын 5 болотор бэлдэхэбди гэһэн уялга абаһан юм. Тиин, энэ бригадынхид һүниндөө загаһа баридаг, үдэртөө амарха сагтаа үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлмэрилдэг байжа, гол ажал—загаһа барилгадаа нэгэшье һаадгүйгөөр 1200 центнер үбһэ тэжээл бэлдэбэ.

Нүхэр Моссоров энэ хэрэгтэ оролдосотойгоор хандажа, бригадын гэшүүдэй ажалые зүбөөр эмхидхэһэн байна.

А. Бусурманов.

Барилгашадай бригада

Мухаршэбэрэй аймагай Сутайч сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо 6 хүнһөө бүридэһэн барилгашадай бригада эмхидхэгдээ. Тэдэнь эбэртэ бодо малай типовой байра барижа байна. Һаяар энэ барилгань дүүргэгдэхэнь. Мүн энэ жэлдэ тахяагай байра баригдаха юм. Барилгадань хэрэглэгдэхэ материалнууд бэлэдхэгдэнхэй.

Д. Жанаев.

Эд бараан элбэгээр худалдагдана

Хориин аймагай Анаагай сомоной Ждановай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи магазинай продавец Б. Батуева нүүдэл наймаа эмхидхээд, хуряалгада ябаһан колхознигуудые шухала эд бараагаар хангажа байна. Һаяхан үбһэ хуряалгын бригаданuудта гаража, сахар, мыло, махорко, папирос болон бусад эд бараа ехээр худалдаба.

Д. Жамсуев.

СПОРТ

Хүнгэн атлетикээр түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн болобо

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ республикын профсоюзуудай физкультурна коллективүүдэй ба һайн дуранай спортивна обществонуудай команданууд хүнгэн атлетикээр түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөө үнгэргэбэ.

Эрэшүүлэй 100 метрын урилдаагаар мүрысөөндэ Соколов («Байкал») 12,7 секунда ба Немировский («Пищевик») 11,9 секунда соо ерэбэд. Эхэнэрнүүдэй 100 метрын урилдаанда залуу спортсменка Климова түрүүлэн ерээ. Эрэшүүл ба эхэнэрнүүдэй 100 метрын финальна урилдаанда Чагдуров («Большевик») нэгэдэхи, Немировский («Пищевик») хоёрдохи һууринуудые эзэлбэ. Мүн эрэшүүлэй 1000 метрын урилдаанда А. Кузнецов (ПВЗ) Копылов ба Федотов («Медик») гэгшэд илаа.

Үндэрые ба утые харайлгын мүрысөөндэ Чагдуров («Большевик»), Кальди («Медик»), Р. Чернышенко, ядро түлхилгөөр К. Морозова («Большевик»), Гурнак («Байкал»), 500 метрын эхэнэрнүүдэй урилдаанда Климова («Байкал») түрүү һууринуудые эзэлээ. Мүрысөөн үргэлжэлһөөр.

А. Игумнов.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Аюулгүйн Соведтэ ВЦСПС-эй хандалга

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Аюулгүйн Соведтэ иимэ телеграмматайгаар ВЦСПС августын 19-дэ хандаба:

«Нью-Йорк, Лейк-Саксесс, Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Аюулгүйн Соведтэ».

Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет болбол Кореядэхи американска агрессидэ эсэргүү, городууд болон тосхонуудые авиациин зэрлигээр бомбодолгодо, эрье шадарай районуудые далайн-сэрэгэй флодой буудалгада ба амгалан арад зониие Кореядэхи американска сэрэгүүдэй олоорнь хюдажа байһан бүхы муухай методүүдтэ эсэргүү эрид протестые советскэ профсоюзуудай гэшүүдэй — олон миллион хүдэлмэришэд ба албахаагшадай умэнэһөө мэдүүлнэ.

Кореядэ хэдэн мянган эхэнэрнүүд, үхибүүд, үбгэд, хүгшэдые хюдажа, үгы хэжэ байһанай түлөө харюусалга хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Уставые, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал байгуулха тушаа өөрынгөө уялгануудые бүдүүлигээр эбдэн, Кореядэ эсэргүү агресси хэжэ, корейскэ арадай доторой хэрэгтэ хамаархан, тэрээндэ эсэргүүгээр газарай сэрэгүүдые, үһан-сэрэгэй флот ба авиациие табиһан США-гэй правительствода тохогдохо гэжэ, бүхы дэлхэйдэхи олон миллион үнэн сэхэ хүнүүдтэл адляар, Советскэ Союзай хүдэлмэришэд ба албахаагшад мэдэнэ.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин үндэр нэрээр халха хэжэ, американска правительство болбол үнэндөө корейскэ арадта эсэргүү булимтаралгын дай ябуулна, корейскэ арадай эрхэ сүлөөе ба бэеэ даанхай байдалые хаһаха, Кореяе Дальна Востогтохи өөрынгөө колони болгохо аргые США-гэй зонхилхы бүлэгүүдтэ олгохо гэһэн өөһэдыгөө империалистическэ һанаашалгануудые Кореядэ бэелүүлхэ гэжэ оролдоно.

Корейскэ асуудалые эб найрамдалай ёһоор шиидхэхэ ябадалда һаад хэжэ, США-гэй правительство болбол Кореядэ дай хёмороо эмхидхэгшэ байһанаа, ямаршье гэм зэмэгүй хүн зондо шэнэ дайгаар добтолон ороһон империалистическэ булимтарагша байһанаа бүримүһэн харуулан, өөрыгөө гэршэлжэ үгэбэ.

Бүхы дэлхэйдэхи олон миллион үнэн сэхэ хүнүүдэй голосые Аюулгүйн Совет анхаралдаа абаха, корейскэ арадта эсэргүү американска агрессидэ дары эсэс табиха, корейскэ арадые хүн түрэлтэнэй сэдьхэлэй зэбүүрхэмээр хюдажа байһан ябадалые бүхы аргаар зогсоохо ёһотой гэжэ Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет тоолоно.

Эб найрамдал хүсэгшэ СССР-эй профсоюзуудай гэшүүдэй нэгэн һаналта эрмэлзэлгые мэдүүлэн, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет иимэ юумэ шухалада тоолоно гэбэл:

1. Эб найрамдал хамгаалха уласхоорондын орган байһан тулалдаа Аюулгүйн Совет болбол Кореядэхи США-гэй агрессиие буруушааха ёһотой.

2. Кореяын тосхонууд, городуудые американска авиацяар ба бусад аргаар зэрлиг муухайгаар бомбодожо ба амгалан хүн зониие хюдажа байһан ябадалые дары сагаар болюулхыень США-гэй правительствода Аюулгүйн Совет дурадхаха ёһотой.

3. Кореядэхи американска интервенциие дары болюулха тухай, Кореяһаа хариин бүхы сэрэгүүдые гаргаха тухай шиидхэбэри гаргагдаха зэргэтэй.

Профсоюзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй нэрэһээ ВЦСПС-эй Түрүүлэгшэ
В. КУЗНЕЦОВ.

Кореядэхи событинууд

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэлнүүд

ПХЕНЬЯН, августын 21. (ТАСС). Арадай армиин частьнууд бүхы фронтнууд дээрэ үсэдөөр эсэргүүсэһэн дайсадтай шанга байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани августын 21-эй үглөөгүүр мэдээсэбэ.

Авиациин, танкын ба артиллериин хүсэтэ дэмжэлгээр американска ба лисынмановска сэрэгүүд угаа ехэ гээлтэеэ тэхэрюулхые һэдэжэ, үсэдөөр эсэргүүсэбэ. Арадай армиин частьнууд хадаа контрдоботолгодо орохо гэһэн дайсанай һэдэлгые таһалдуулан, тэрээндэ шэнэ сохилтонуудые хэнэ.

Урда эрье шадар добтолжо ябаһан Арадай армиин частьнууд үсэд эсэргүүсэһэн американска 25-дахи дивизидэ, далайн ябган сэрэгэй отрядуудта гэмтэл хохидол ушаруулба, дайсанай сухарижа ябаһан частьнуудые мүрдэн, урагшаа дабшажа үргэлжэлүүлбэ.

Арадай армиин газарай сэрэгүүд августын 20-до Саривониин (Сяриин) районда добтолго хэһэн американска хоёр истребительнүүдые хүндэ пулемёдоор буудажа унагааба.

ПХЕНЬЯН, августын 21 (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор, Арадай армиин частьнууд үсэдөөр эсэргүүсэһэн американска ба лисынмановска сэрэгүүдтэй шанга байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөө гэжэ августын 21-эй үдэшэ дамжуулагдаба.

Американска ба лисынмановска сэрэгүүд өөһэдынгөө бүхы хүсые элсүүлэн, авиациин, танкнуудай ба артиллериин дэмжэлгэтэйгээр хаа хаанагүй контрдоботолго хэбэ. Арадай армиин частьнууд саг үргэлжын сохилтонуудаар дайсанда гэмтэл хохидол ушаруулжа байна.

Американска сэрэгүүдэй фронтнууд дээрэхи диилдэлгые далдалхаар һэдэжэ, американска авиаци хадаа корейскэ городууд ба деревнинүүдые зэрлигээр ба галзуугаар бомбодоно. Американска самолёдууд августын 20-до Хэчжу (Кайсю), Вонсан (Гензан), Пхеньян, Пхеньянай урдуурхи хүдөөгэй районууд дээгүүр ниидэжэ, жэгшүүритэ муухайгаар бомбодобо.

Энэ жэгшүүритэ муухай бомбодолгоһоо шалтагаалан городуудтахи байрын гэрнүүд, хүдөө нютагуудта таряашадай гэр байранууд һандараа.

Кореядэхи дайнай ябуулганууд тухай американска ба английска мэдээсэлнүүд

НЬЮ-ЙОРК, августын 21. Юнайтед Пресс агентствын Токийска корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, корейскэ Арадай арми Тэгу (Тайкю) гэдэгһээ хойгуур 15 милиин газарта американска ба лисынмановска сэрэгүүдэй баруун флангдань шэнэ атака хэжэ, урагшаа дабшаһан байна. Хойто фронтын центральна участогта Куктон гэдэг хада шадар, Чхан'Ен (Сионей), Хеньпкун (Гемпу) районда американска сэрэгүүдэй контратака хэһэн тухай мэдээсэгдэбэ.

ЛОНДОН, августын 21. (ТАСС). Кореядэ генерал Макартурай полевой штабай дэргэдэ ябалсаһан Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Кореядэ американска сэрэгүүдые хангадаг гол порт —Пусан (Фузан) гэдэгые хамгаалжа байгаа американска сэрэгүүдэй хамгаалгын линиин урдаһаа хойтокорейскэ сэрэгүүд мүнөөдэр гэнэдхээһэн шэнэ атака хэбэ.

Августын 20-до хойтокорейскэ сэрэгүүд Масань (Масан) гэдэгһээ 10 милиин газарта байгаа Хаманһаа (Нью-Масан) баруугаар атака хэһэн байна. Гурбадахи үдэрөө байлдаануудай боложо байһан Чиньчжу (Синсю) гэдэгэй районда патрульнуудай байлдаанууд болоо.

Зүүн эрье шадар американска ба лисынмановска сэрэгүүд Пхохан (Хокодо) портын районда атакануудые хэбэ.

ЛОНДОН, августын 21. (ТАСС). Кореядэ Макартурай полевой штабай дэргэдэ ябалсаһан Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Тэгу (Тайкю) гэдэгһээ урдуур ба хойгуур Нактонган (Ракуто-ко) мүрэнэй эрье дээрэ хойтокорейскэ сэрэгүүд августын 21-дэ шэнэ бэхижүүлгэнүүдые байгуулаа.

Кореядэхи событи ту[...] английска сэрэгэй пленнигэй бэшэг

ЛОНДОН, августын 19. (ТА[...]
Сэрэгэй плендэ ябаһан өөры[...]
уншагша Герберт Смит гэг[...]
Корея тухай бэшэгые «Нью ст[...]
смен энд нейшн» гэжэ недел[...]
риин газетэ тунхаглаа.

Американска атомна бомба[...]
ровщигуудай Англиһаа ош[...]
байхадань, «ородуудай экспан[...]
низм» тухай хэлэхэ, мүн Стал[...]
ба Неругай сэсэн дурад[...]
нуудые Трумэнай буруушаа[...]
байхадань, ородуудай эгсэ [...]
тухай хэлэхэ гээшэ билдагүү[...]
һан ябадал мүн болоно гэжэ С[...]
бэшэнэ.

Английска газетэнүүдэй дэб[...]
дэг үүргэ тушаа Смит иигэжэ[...]
шэнэ: «Эдэнэр Росси тушаа [...]
гаха ябадал ба һэжэг ту[...]
шангадхахаар хэзээ бүхэндэ б[...]
байдаг, тэрэшэлэн һаяхан Ро[...]
тай сугтаа хэһэн алдарта байл[...]
нуудые мартахаар хэзээ бүх[...]
бэлэн байдаг. Тиихэ үедэ гарг[...]
үүсхэлэй зариманиинь лэ эб [...]
рамдал сахихын тулада хү[...]
байна. Һаядаа Москва ошоод[...]
һэн, английска профсоюзуудай[...]
түлөөлэгшэд зэргын хүнүүдые[...]
рэгсээхэгүй ябадал хадаа үү[...]
бэшэ, харин манай өөрын ту[...]
хүшэгын хубинь болоно».

Бодото ушарые мэдэхы[...]
Аюулгүйн Соведтэ Хитадай [...]
дай республикые мэдэрхыень [...]
удаалуулан Соведэй засе[...]
зарлажа, тэндэ Корейскэ ара[...]
-демократическа республи[...]
байлгалсахыень английска пра[...]
тельствые Смит уряална.

Вашингтоной захиралта[...] Японидо арми байгуулагд[...]

ШАНХАЙ. (ТАСС). Гүрэнэй [...]
лициин резервын корпус бии б[...]
гохо тухай захиралтые япон[...]
правительство августын 10[...]
тунхаглаа гэжэ мэдээсэгдэнэ. [...]
полицейскэ корпус эмхидх[...]
тушаа Киодо Цусин агент[...]
иигэжэ мэдээсэнэ:

Тус корпуста 75.100 хүн о[...]
лагдаха юм. Корпус хадаа Я[...]
ниин премьер-министрын м[...]
доро байха гэнэ. Гүрэнэй по[...]
циин резервын корпусые эр[...]
хын тула премьер-министрээр [...]
милогдоһон ба Япониин имп[...]
тораар баталагдаһан генерал[...]
ректор түрүүтэй штаб байгуу[...]
дахань. 1950—51 онуудта [...]
корпусые мүнгэ зөөреэр ханга[...]
тула 20 миллиард иен үгтэхэ б[...]
на. Корпусой личнэ соста[...]
профсоюзууд тухай ба ажа[...]
харилсаан тухай хуулинууд [...]
баадахагүй болоно.

«Ниппон Таймс» газетын мэ[...]
сэһэнэй ёһоор, резервын ко[...]
сай личнэ составта таталга [...]
гуримые гүрэнэй полициин уп[...]
лени тунхаглаһан байна. Энэ[...]
20-һоо 35 хүрэтэрхи наһа[...]
дунда эрдэмтэй хүнүүд абтаха[...]
ха.

«Асахи» газетын мэдээсэһэ[...]
ёһоор, гүрэнэй полициин резер[...]
корпуста орохые хүсэгшэдэй [...]
армиһаа ба флотһоо запаста [...]
раһан майорһоо доошо зэр[...]
урданай офицернүүдэй — спи[...]
дары эльгээхыень Япониин п[...]
фектурануудтахи демобилиз[...]
хэхэ таһагуудта захиралта үг[...]

Харюусалгатай редактор[...]
орлогшо Ц. Б. БУДАЕ[...]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации — 7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов — 3-23; писем трудящихся и информации—6-84 (2 зв.): об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров — 16.

Н—02370. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000